

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j . Quidditas cœlestium corporum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

QVÆSTO I.

*Natura, & proprietates cælorum
ac siderum.*

Totius lucis, quæ in tectis splendet, vniuersalissimum principium cælum est; & tamen in tenebris tota quidditas eius latet, circa quam dici possunt quatuor. Primum ea quæ spectant ad ipsam essentiam cælestium corporum. Secundò quæ spectant ad eius proprietates. Tertiò natura & proprietates siderum in communi. Quartò natura & proprietates siderum in particulari.

SECTIO I.

Quidditas cælestium corporum.

Potest cælorum natura considerari vel physicè, vel metaphysicè. Si physicè, quæri potest: primum vtrum cælum sit compositum ex materia & forma: secundò qualis sit materia cæli: tertiò qualis illius forma. Si metaphysicè, quæri potest quomodo cælum definiatur, quod ex tribus illis primis capitibus erit perspicuum.

S. I.

*Vtrum cælum componatur ex materia
& forma.*

Conclusio
bipartita.

Dico primum, cælum nec esse, nec esse posse substantiam corpoream completam, omnino simplicem; sed necessariò componi ex materia & forma. Ita docent S. Thomas, Scotus, & alij communius; contra veteres Interpretes Aristotelis, quorum princeps Auerroës multis persuasit, cælum esse corpus expers compositionis ex materia & forma: contra quos

Cælum ve-
re consistit
ex materia
& forma.

Prima pars asserens de facto cælum componi ex materia & forma, probatur, quia cælum est corpus: definitur autem corpus ab Aristotele, *compositum ex materia & forma*: unde habet ipse primo de cælo, textu 95. quod *Cælum est eorum quæ sunt singularia, & eorum quæ sunt ex materia*. Deinde ubi est proprietas materiæ, ibi etiam est haud dubiè materia: in cælo est quantitas, quæ proprietas est materiæ, debet enim materia proprietatem habere aliquam; non est autem excogitabilis vlla proprietas materiæ primæ præter quantitatem: ergo in cælo est materia prima. Imò debet quantitas alicuius rei esse proprietas; non est autem excogitabile aliquid, cuius sit proprietas, nisi materia.

Etiam hoc
est essentiale
corpori.

Secunda pars asserens etiam esse impossibile corpus expers compositionis, difficilius demonstrari potest, & negatur à nonnullis recentioribus; suadet tamen probabilissimè. Primum quia omne quod habet quantitatem, habet necessariò materiam: sed nullum est corpus, quod non exigit habere quantitatem, cum exigentia quantitatis sit differentia essentialis inter corpus & spiritum: ergo nullum esse potest corpus quod non exigit habere materiam. Maior probatur, quia ubi est proprietas materiæ, ibi debet esse materia: sed quantitas, ut ostendebatur, vera est proprietas materiæ: ergo ubi est quantitas, ibi est materia. Deinde ubi est modus essendi eleuatus supra materiam, ibi debet esse modus operandi eleuatus su-

Apra materiam: sed nullam corpus habere potest modum operandi eleuatum supra materiam; sola enim intellectio & volitio sunt modi operandi eleuati supra materiam; corpus autem esse non potest intellectuum, quia intellectio & volitio sunt operationes spirituales: ergo nullum corpus habere potest modum essendi eleuatum supra materiam. Denique illud corpus nec esset rationale, nec irrationale. Non rationale, quia omne rationale est spirituale. Non irrationale, quia esset nobilius homine; sicut enim omne ens spirituale simplex est nobilius ente spirituali composito; ita omne ens corporeum simplex & completum est nobilius ente corporeo composito.

BObicitur primum. Non magis implicat substantia completa simplex exigentia quantitatis, quam substantia completa simplex spiritualis: ergo est probabile illam dari, alioqui vniuersum non contineret omnia genera entium.

Resp. negando esse paritatem inter spiritum & corpus: primum quia spiritus non necessariò habet proprietatem aliquam substantiæ compositæ; ista verò substantia corporea quantitatem haberet, quæ proprietatem substantiæ materialis. Deinde spiritus potest esse perfectior quavis substantia corporea composita, idè esse potest simplex, & completus. Substantia hæc corporea non potest esse perfectior quavis substantia completa, ut ostendi. Deinde esse corpus est esse compositum; esse autem spiritum non est esse compositum.

CObicitur secundò. Nulla est via quâ cognosci possit à nobis materia prima in cælo: ergo asseri non debet quod sit in cælo materia prima. Probatur antecedens. Transmutatio substantialis per analogiam ad mutationem accidentalem sola est via, quâ cognosci potest materia, ut dictum est primo Physicorum: non conuincitur quod in cælo vlla sit huiusmodi mutatio substantialis: ergo nulla est via quâ cognoscamus esse in cælo materiam primam.

Resp. primam quidem viam quâ inuestigata primùm est materia in rebus, esse mutationem substantialem: sed nego illam esse solam viam; nam inuentâ semel materiâ primâ per mutationem substantialem, rectè postea ex quantitate, ac ex aliis accidentibus inferitur materiam esse in cælo, in quo etiam postea probabitur esse plures mutationes substantiales, & corruptiones.

S. II.

Quidditas materiæ cælestis.

Dico secundò, materiam ex qua componitur cæleste corpus, eiusdem esse speciei cum materia rerum sublunarium. Ita censent omnes, qui cælum volunt esse corruptibile, alique plures cum Molina, Aresio, Arriaga. Contrarium docent Suarez, Valentia, Auerla.

ERatio tamen est primum, quia illa eiusdem sunt speciei, quibus eadem conueniunt proprietates: sed materia cælestis, & sublunari conueniunt eadem omnino proprietates; habet enim materia cælestis quantitatem, figuram, densitatem, raritatem, lucem: ergo materia cælestis & sublunaris eiusdem sunt speciei. Deinde habent etiam eundem conceptum essentialem; nam conceptus materiæ cælestis non potest esse nisi quod illa sit pura potentia receptiua, alioqui non erit primum subiectum: sed ille etiam est conceptus materiæ sublunaris: ergo vtriusque materiæ idem est conceptus.

ceptus. Denique si materia cœlestis à sublunari specie differt, quia materia cœlestis recipere non potest formam sublunarem, sequitur omnino quod materia vnus cœli specie differt à materia alterius cœli; imò sequitur quod vna pars eiusdem cœli habet materiam diuersam à materia alterius cœli; sicque infinitæ erunt materiæ specie differentes in eodem cœlo.

Prima obiectio. Obiicitur primò. Non implicat dari materiam primam specie diuersam à materia nostra sublunari; potest enim dari materia quæ respiciat formas, quæ introducuntur per dispositiones carentes contrario; ergo satis probabiliter dici potest, quod illa materia specie differat à nostra.

Resp. esse quidem fortasse possibile materiam, quæ specie differat à nostra, vt probabam primo Physicorum; sed nego illam esse propterea in cœlo, quia eadem omnino habet proprietates quas habet nostra. Illa verò materia, quæ specie differt à nostra, quantitatem haberet specie diuersam à nostra, vel certè aliquam aliam proprietatem specificam.

Secunda obiectio. Obiicitur secundò. Si materia cœlestis eiusdem est rationis cum nostra, cœlum est necessariò corruptibile; radix enim corruptibilitatis est appetitus materiæ ad diuersas formas.

Resp. cœlum quidem esse corruptibile, vt dicitur statim; sed nego tamen sequi quod sit necessariò corruptibile, si habet materiam primam eiusdem speciei cum nostra. Duplex enim est appetitus materiæ ad formas; alter est remotus, alter proximus. Remotus est ipsa sola entitas materiæ, prout non est affecta vllis dispositionibus; proximus est ipsa entitas materiæ prout affecta quibusdam dispositionibus, quæ habent contrarium. Si ergo forma cœli vnita esset materiæ per dispositiones non habentes contrarium, cœlum esset proximè incorruptibile, corruptibile autem tantum remotè, quia eius materia non haberet appetitum nisi remotum ad alias formas.

Tertia obiectio. Obiicitur tertio. Illæ materiæ sunt diuersæ speciei, quæ habent diuersas capacitates; materia autem cœli & sublunaris diuersas habent capacitates; si enim esset eadem capacitas in materia cœlesti, quæ est in materia sublunari, illa deberet aliquando reuocari ad actum, alioqui esset frustra: sed capacitas illa materiæ cœlestis nunquam reuocabitur ad actum: ergo in materia cœli non est eadem capacitas, quæ est in materia sublunari.

Resp. ad hoc vt aliqua capacitas non sit frustra, sufficere si reducat ad actum in aliquo indiuiduo, non in omnibus: si ergo cœlum esset incorruptibile, capacitas eius materiæ ad recipiendas plures formas non reduceretur ad actum in ipso cœlo, sed in materiis sublunaribus, quæ sunt eiusdem speciei cum cœlesti.

S. III.

Quid sit forma cœlestis.

Affectio tripartita. **D**ico tertio. Formam cœli nec esse animam, neque formam vllam elementarem, necque formam mixti.

Cœlos animatos non esse. Prima pars negans cœlos animatos esse, plures olim habuit aduersarios; siquidem peremptorius fuit Chaldeorum error, cœlis inesse animam, qui latè postea vagatus Græcos omnes & Ægyptios Philosophos ita dementauit, vt Anaxagoram damnauerint impietatis, eò quod solem ignitum

R. P. de Rhodæ curs. Philosoph.

A lapidem esse, non autem animal quoddam, aut Deum esse pronunciaisset. Imò diuturnam illam de re fuisse in Ecclesia controuersiam ostendunt Bisciola tom. 2. lib. 17. cap. 1. & Espencæus lib. de animatione cœlorum: erat enim ante quintam Synodum celebratam sub Agapeto, anno 540. illud ferè problema, & refertur inter alios errores Origenis. Sic autem opinatus est Philo lib. de insomnia, & lib. de Gigantibus; fuitque concors Hebræorum sensus, si Chalcedio credimus. Sic etiam censuisse Platonem probant citati Bisciola & Espencæus, asseritque de ipso Aristotele S. Thomas lib. 2. contra Gentes, c. 70. sed eum excusant alij non pauci. Imò inter Christianos præter Origenem fuerunt in ea sententia Clemens lib. 5. recognitionum, Tatianus in Parænesi, Ambrosius epist. 15. Et è recentioribus Riccobolus lib. de cœlesti agricultura, Caietanus ad illud Psalmi 135. Qui fecit cœlos in intellectu, & alij apud Delrium lib. 3. disput. cap. 3. quæst. 1. Dissidebant autem Authores illi, cum alij vellent vnicam esse totius cœli & mundi animam, alij singulis orbibus, imò & singulis stellis singulas animas assignarent: quidam volebant esse tantum vegetantem illam animam, quidam aiebant illam esse sentientem, quidam non dubitabant dicere illam etiam esse rationalem; vnde non dubitabat ponere Origenes in stellis vitium & virtutem, meritum & demeritum; & Augustinus adhuc iunior dubitat, an ille pertineant ad Beatorum societatem; quod tamen retractauit postea senior & doctior.

C Ratio autem est primò, quia in quinta Synodo inter errores Origenis refertur & damnatur anima cœlorum, & siderum vita: referturque ab Epiphanio lib. 11. Panary, error hic inter dogmata Marcioniorum, quem etiam damnat commune Patrum suffragium. Deinde accedit ratio satis efficax, quia omnis anima corpus exigit organicum, & habet operationes vitales: cœlum nec est organicum, neque operationes habet vitales; est enim homogeneum, non nutritur, non crescit, non generat simile: ergo animam non habet vegetantem, atque adeò nec sentientem, nec rationalem, quia vna supponit aliam.

D Secunda pars negans cœlum esse vnum ex quatuor elementis, est contra omnes ferè Aristotele antiquiores Philosophos. Thales & Anaximenes aiebant cœlos terrestria esse corpora: Heraclitus & Pythagoras volebant igneum esse cœlum, imò Paracelsus (teste Thycone in epistolis) existimat cœlum esse ipsum elementum ignis; alij sola sidera dixerunt esse ignea, cœlum autem esse aqueum; quod placuisse multis Sanctis Patribus probat Sallianus tom. 1. annalium, secundæ die. Diogenes aëreum dixit esse cœlum, quod defendit Ioannes Camillus lib. 4. de cometis, & præsertim Rothemannus, contendens spatium totum quod est inter terram & firmamentum, esse aërem crassiores quidem circa nos, supernè autem puriores. Quæ omnia vana sunt.

E Primò enim cœlum non est ignis, alioqui deflagrasset iam pridem orbis; nam ille cum esset in materia densa, esset etiam maximè actiuus, atque ita orbem totum facillè incenderet, eiusque calor deberet maximè sentiri. Deinde cœlum esset lucidum absente sole, & deberet illuminare.

Secundò nec est aqua, quia illa cum esset gravis, in statu semper esset violento, quod non est probabile. Tertio autem, quòd neque sit aër, rectè videtur probare Thyco, quia debet esse aliqua proportio inter elementa; si autem aër totum occuparet spatium à terra vsque ad firmamentum,

Veterum error de cœli anima.

Reprobatur.

Cœlum non est elementum.

Cœlum non esse ignem.

Non aquam aut aërem.

A 2 mentum,

mentum, certè maior esset, & diffusior cæteris elementis sine vlla proportionē. Deinde si cælum esset aer, fieret ex concitatissimo motu siderum incredibilis illius aeris agitatio; atque ita cum tanta sit multitudo siderum, ingens deberet excitari sonus, & à nobis exaudiri. Præterea quod aer est impurius, eò est crassior, & magis videri debet. Volunt aduersarij aerem esse iuxta nos crassio- rem, puriorem autem supernè: deberet ergo magis videri aer apud nos, quàm in ipso cælo. Denique in omnia elementa cælum influit: ergo differt ab illis.

Non corpus mixtum.

Tertia pars negat, cælum esse corpus mixtum ex elementis, contra plures è veteribus, quos refert Picus lib. 1. de examine vanitatum, cap. 12. Plato enim in Timæo voluit compactum esse cælum ex floribus elementorum, idest (vt exponit Proclus) ex purissimis eorum deliciis, præsertim ignis & terræ. Voluit Empedocles illud esse veluti crystallum compactum ex aère ac igne.

Ratio tamen contra eos est, quia cælum mouetur motu simplici circulari; quæ sola ratio probat elementa esse corpora simplicia. Deinde cælum est supra omnia elementa: ergo non ex illis compositum, alioqui esse deberet in loco eorum proprio, & deberet etiam moveri motu aliquis elementi prædominantis, quod patet esse falsum.

Positionum differentiarum.

Obiicitur primò, esse in cælo sex positionum differentias, quæ sunt propriæ animalium: dextrum, sinistrum, ante, retrò, sursum, deorsum.

Resp. nullas ex natura rei, & ab intrinseco reperiri positionis differentias in cælo, sed conuenire tantum per analogiam, quàm habet ad animalia. Ratio euidens est, quia sex illæ positionum differentia, seu sex dimensiones, sunt extrema dimensionum eiusdem corporis; sursum & deorsum extrema longitudinis; dextrum & sinistrum extrema latitudinis; ante & retrò extrema profunditatis. Deinde sunt principia motus alicuius vitalis; sursum enim appellatur vnde incipit cognitio ad motum localem primò requisita; pars à qua incipit motus quoad exercitium appellatur dextra; spatium versùs quod animal mouetur, appellatur ante: quæ tria cælo non conueniunt, quod est rotundum & inanimatum; sed conueniunt ei tantum per similitudinem quandam ad animalia; Oriens enim ubi esse creditur intelligentia motrix, dicitur esse sursum, dextrum & ante, quia inde incipit motus.

Refractio- nes siderum.

Obiicitur secundò. Si substantia quæ interiacet inter terram & firmamentum, specie differt ab aère, sequitur debere fieri refractiones astrorum, atque aded astra debere à nobis videri fracta, eo modo quo baculus in aqua fractus apparet; quia scilicet quando species visus feruntur per media specie diuersa, patiuntur refractionem, quando verò transeunt per media æqualia secundum speciem, tunc illæ sine fractione aut refractione proferuntur: v.g. quando res aliqua est in aqua, tunc refractione videtur, vt dixi de baculo, quia scilicet species visus referuntur per aquam & aërem. Certum autem est, quod astra non videntur à nobis fracta: ergo cæli substantia est aërea.

Resp. ex eo argumento sequi, quod pisces & omnia quæ videntur in aquis, deberent videri fracta, quia certum est illa videri per radium refractum, cum videantur per diuersa media. Itaque aliud est videri per radium refractum, aliud videri fractum. Videri per radium refractum est videri per medium diuersæ raritatis, ex quo fit vt

A videatur obiectum extra locum in quo est. Videri fractum, est videri quasi diuisum; quod accidit in baculo v.g. qui partim est intra, partim extra aquam. Concedo igitur astra videri per radium refractum; nego videri fracta: quamquam etiam non sit refractione nisi quando media diaphaneitates, & raritates habent notabiliter differentes, qualis non sunt diaphaneitates aeris & cæli.

SECTIO II.

Corporum caelestium proprietates generales.

Purissima quidem illæ sunt, & humanis ingenitiis obscurissimæ, inter quas consideratione maxima dignæ videntur esse corruptibilitas, fluiditas, numerus & coordinatio, figura & immensa vastitas: reliqua cæli sunt accidentia.

S. I.

Cælorum corruptibilitas.

Dico primò, cælum empyreum esse omnino incorruptibile; cælos autem sidereos esse corruptibiles. Ita censent plurimi Patres, quos citat & sequitur Deluio cap. 1. phari in Scripturam, Salianus in opere 2. dicit, Valletius cap. 1. sacra Philosophia, Clavius in caput 1. sphaera, Thyco lib. 1. & 2. & omnes huius temporis tum Physici, tum Astrologi. Negatur autem ab Aristotele, & à tota schola Peripatetica.

C Prima verò, & certissima probatio petitur ex novis stellis, quæ subinde apparuerunt diuersis temporibus in cælo: hoc autem non potest fieri sine nouis in cælo generationibus, & corruptionibus: ergo sunt nouæ in cælo corruptiones. Maior propositio negari nullo modo potest; nam vt veteres omittam, qui scribunt quod temporibus Othonis & Adriani nouæ quadam visæ sunt stellæ, certè superiori sæculo (anno scilicet 1572.) conspicua in omnium oculis apparuit noua stella in Cassiopeia, magnitudine ac splendore superans astra omnia firmamenti, aded vt scribat Thyco visam distinctè illam esse hora meridiana, puro & sereno cælo. Et sanè secundum supputationem Thyconis cap. 7. maior erat quàm terra recentis sexaginta vicibus, & iuxta hypotheses Ptolemæi plusquam mille vicibus; cum tamen sol non nisi centum triginta nouem vicibus maior sit quàm terra, iuxta Thyconem, & centum sexaginta sex, iuxta Ptolemæum. Seruabat autem stella illa eandem semper distantiam cum aliis stellis, durauitque à mensè Decembri anni 1572. ad Aprilem anni 1574. Post primam autem apparitionem cepit paulatim minui, donec tandem euauit.

Secundò aliam stellam apparuisse in cæto anno Christi 1595. tradit Keplerus in sua optica astronomica, pag. 446. & aliam in Antinoo vidit Iustus Byrgius.

E Tertiò anno 1600. in pectore cygni apparuit lucidissima stella, quæ adhuc durat; felix (opinor) omen nati eo anno in Gallia Ludouici Iusti, quem annus ille exultanti Gallia dedit nouum orbi sidus futurum.

Colludent aquile paruo cum Casare, totus

In volucris puer est, in puero volucris

At noua Borbonio cum Principe sidera surgunt,

Cælestique nouo lumine fulget olor.

Prima solo nascens cunabula poni in astris,

Et Diuum fugit ætælar ab ore Iouis.

Impositum